

Приложение 8

Тенденции и дейности по отношение управлението на масово
разпространените отпадъци

Тенденции и дейности по отношение управлението на масово разпространените отпадъци

По данни от Доклад на ИАОС съгласно чл. 53 от Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки за 2012 г може да се види, че през 2011 г. в страната са образувани 328 797т. **отпадъци от опаковки**, което е 45 кг./жит., (при постоянно население към 31.12.2012 г. - 7 284 552 души). Тенденциите за най-голям дял на генерирани хартиени опаковки се запазват.

Характерен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки е количеството рециклиран отпадък на жител за година. За 2012 г. този показател е 30 кг./жит, което показва слабо увеличение, в сравнение с 2011г (28кг./жит). Най-голям е дялът на рециклираните отпадъци от хартиени/картонени опаковки, следван от дялът на стъклените и пластмасови опаковки. През 2012г. в страната са оползотворени общо 222 070 т. отпадъци от опаковки, като 218 761 т. от тях са материално рециклирани. С всяка изминала година се увеличава процентът на рециклираните опаковки, като най-значително увеличение се наблюдава при рециклирането на дървени опаковки, следвани от увеличението на рециклираните метални опаковки.

По данни от НСИ през периода 2004-2012г. потреблението на пластмасови опаковки в България се запазва относително постоянно. През 2010 г. България е постигнала общо 62 % материално рециклиране и 62 % оползотворяване на образуваните отпадъци от опаковки. Потреблението на хартиени и картонени опаковки се увеличава във времето, и това е полезна тенденция, тъй като този отпадъчен материал има предимства в екологичен аспект и се рециклира по-ефективно. Страната е изпълнила общите национални цели по рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки. Изпълнени са и целите по рециклиране на отпадъците от опаковки, по материали.

Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки обхващат 5 743 963 жители на страната (около 78% от населението). Наблюдава се значителен спад в потреблението на стъклени опаковки, а нараства дялът на рециклираните отпадъци от опаковки.

По данни от Доклад на ИАОС съгласно чл. 47 от Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти за 2012 г може да се види че йерархията при третирането на **отработени масла** е в съответствие със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), като приоритетно е оползотворяването на отработените масла и отпадъчни нефтопродукти чрез регенериране. В случаите когато техническите, икономическите и организационни условия не позволяват регенериране, отработените масла се изгарят с оползотворяване на енергията. При невъзможност за оползотворяване по нито един от горните методи, на последно място в йерархията стои екологосъобразно обезвреждане.

По данни получени в ИАОС за 2011г, във връзка с изпълнението на Наредбата, както и по Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационни документи и на закритите обекти и дейности, през 2012г. са оползотворени 9425.107т. ОМ, от които 8416.53т. чрез регенериране и 1008.577. по други методи. От февруари 2013 година Наредба № 9 е отменена с Наредба № 2/22.01.2013г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичен регистър (*обн.ДВ бр. 10/ 05.02.2013 г.*), съгласно която в момента се извършва докладването на дейностите

с отпадъци.

В резултат на регенерирането са получени продукти в количество 5021.184т., от които 3438.164т. са базови масла и 1583.02т. други продукти - битуми, гresi и др.

През годината са оползотворени 2956.157 т. отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, чиито кодове от Наредба № 3 от 01.04.2004 г. за класификация на отпадъците не са част от Регламента на статистиката - трюмови масла от речно корабоплаване; трюмови масла от други видове корабоплаване; отпадъци, съдържащи масла и нефтопродукти; масла и концентрати от сепариране/разделяне, които са зачетени за изпълнение на целите на лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално и Организации за оползотворяване на масла (ООп).

През 2012г. са обезвредени 12606.168т. ОМ и нефтопродукти, чиито кодове на отпадъци съгласно Наредба № 3 не са част от Регламента на статистиката, тъй като се касае за отработени масла от корабоплаването. Операцията по обезвреждане на тези отпадъци е с код D9 съгласно Приложение №1 от допълнителните разпоредби на ЗУО. От събраната и обработена информация за 2012г. могат да се каже че на територията на страната има шест действащи организации по оползотворяване на ОМ, а фирмите с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на целите по Наредбата са десет. През 2012г. пуснатите на пазара масла са 28316.092т, а събраните ОМ - 9935.753т. Всички ООп, както и всички лица изпълняващи задълженията си индивидуално са доказали изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ОМ и са постигнали заложените в Наредбата цели. Постигнатата цел е 33.29%, като се запазва тренда от предходната година на намаление на постигнатата цел.

По данни от Доклад на ИАОС съгласно чл. 39 от Наредба за изискванията за третиране на **излезли от употреба гуми(ИУГ)** за 2012 г. през отчетната 2012г. лицата, пускащи на пазара гуми, отговарят за оползотворяването на не по-малко от 65 на сто от количеството (в тонове) гуми, пуснати от тях на пазара на Република България. Най-голям е дялът на излезли от употреба гуми, оползотворени чрез рециклиране - 79%, 6% - чрез регенериране, 11% са оползотворени чрез изгаряне с оползотворяване на енергията в циментовите заводи, 3% са оползотворени в пиролизни инсталации и 1% е дялът на другите методи за оползотворяване.

В новата Наредба за третиране на отпадъците (*Обн. в бр. 73 на ДВ от 25 септември 2012 г.*) са отразени изискванията на новата Рамкова директива 2008/98/ЕС за отпадъците, въведени и в новия Закон за управление на отпадъците. С оглед насърчаване на материалното оползотворяване на излезлите от употреба гуми в съответствие с йерархията за управление на отпадъците, регламентирана в Рамковата директива за отпадъците и ЗУО, са въведени цели по рециклиране и регенериране на ИУГ, които се постигат поетапно до 2020 г и влизат в сила от 01 януари 2013г.

От събраната и обработена информация за 2012г. може да се каже, че на територията на страната има пет действащи организации по оползотворяване на ИУГ, както и две фирми с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на целите по Наредбата. Всички лица, които изпълняват задълженията си индивидуално, както и всички ООп са доказали изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ИУГ и са постигнали заложените в Наредбата цели, поради което не следва да заплащат продуктова такса за гуми. Постигнатата цел по оползотворяване на национално ниво е 67.09%, при нормативно заложена цел 65%, като бележи ръст спрямо предходната година.

Докладът на ИАОС съгласно чл. 50 от Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и за третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване за 2012г, показва, че тенденцията

най - голямото количество събрано **излязло от употреба електронно и електрическо оборудване** ИУЕЕО от бита да е от категорията големите домакински уреди се запазва и през 2012г. КоличествоИУЕЕО събрано извън бита за 2012г., както и това събрано от битае предимнооткатегориите големидомакински уреди иинформационно ителекомуникационно оборудване.Количествата изнесено ИУЕЕО преди да е третирано в страната през 2012г. са предимно от категории газоразрядни лампи и информационно и телекомуникационно оборудване, като те се изнасят с цел оползотворяване и рециклиране.

Наредбата за ЕЕО въвежда количествени цели за разделно събиране, рециклиране и/или оползотворяване на ИУЕЕО. Целите по събиране на ИУЕЕО от бита са регламентирани в чл. 11 от Наредбата за ЕЕО. За периода 1 януари - 31 декември 2012г. целта е 4 килограма на жител. Изчислено спрямо броя на населението към края на 2011г. (7 327 224 жители на Р България, по данни на НСИ) целта за събиране на ИУЕЕО от бита на национално ниво е 29 308,95т. За периода РБългария е изпълнила целта си по събиране на ИУЕЕО образувано от бита като събраното ИУЕЕО от бита е 34 556,2т.

От събраната и обработена информация за 2012г. може да се каже че Република България е изпълнила целите си по събиране на ИУЕЕО образувано от бита, както и че е изпълнила целите си по събиране на ИУЕЕО образувано извън бита. Република България е изпълнила целите си по оползотворяване и рециклиране на ИУЕЕО.

На територията на страната има три фирми с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на целите по Наредбата за ЕЕО.Пусканото на пазара ЕЕО от индивидуално изпълняващи целите си фирми не съдържа опасни вещества забранени в чл.5 от Наредбата за ЕЕО и е маркирано според изискванията на чл.7 и чл.8 от Наредбата за ЕЕО с обозначението за разделно събиране(зачертан контейнер), наименование и идентификационен код по БУЛСТАТ и дата напроизводство. През 2012 г. има четиринадесет учредени организации по оползотворяване на ИУЕЕО, като само девет са извършвали дейност.

Докладът на ИАОС, изготвен съгласно чл. 52 от Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на **отпадъци от батерии и акумулатори**(отм.)обобщава информация за БА и НУБА, за отчетната 2012г. и включва основно изводи за постигане на заложените цели за събиране и рециклиране на НУБА на национално ниво.

Съгласно докладалицата, които пускат на пазара портативни батерии и акумулатори (ПБА) са длъжни да осигурят събирането на количеството негодни за употреба портативни батерии и акумулатори (НУПБА), отговарящо на коефициент на събираемост не по-малък от 30%от количеството пуснати на пазара ПБА.

През 2012г. в страната са работещи три инсталации за рециклиране на оловно-кисели батерии и акумулатори и една инсталация за алкални батерии. Съгласно информацията от годишните отчети по приложение 6 от Наредбата (отм.) в инсталациите са приети за третиране негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) събрани от страната и от внос. От общо приетите НУБА 57% са с произход от страната. Събраните НУБА през 2012 г. са предадени за рециклиране. Няма предадени за депониране НУБА. Ефективността на рециклиране постигната от инсталациите в Р България през 2012 са както следва:

1. „МОНБАТ" АД (инсталация за рециклиране на оловни акумулаторни батерии) - степен на рециклиране на материалите - 97%, степен на рециклиране на оловото - 95%;
2. „КЦМ" АД (инсталация за рециклиране на оловни акумулаторни батерии) - степен на рециклиране на материалите - 96%, степен на рециклиране на

- оловото - 98%;
3. „ЕЛ БАТ“ АД (инсталация за рециклиране на оловни акумулаторни батерии) - степен на рециклиране на материалите - 97%, степен на рециклиране на оловото - 98%.
 4. „МАКМЕТАЛ ХОЛДИНГ“ АД (инсталация за рециклиране на алкални батерии) - степен на рециклиране на материалите - 69%.

През 2012 г. са предадени за рециклиране 17 356 тона оловно-кисели, 12,299 тона никел- кадмиеви и 159,476 тона други негодни за употреба батерии и акумулатори. Организациите по оползотворяване и лицата, индивидуално изпълняващи задълженията си сключват договори с лица, които извършват дейности по събиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци. От името на ООп са предадени за рециклиране около 32 тона смесени портативни и никел-кадмиеви батерии и акумулатори за рециклиращи предприятия в Германия, 5 тона никел-метал хидридни и литиево-йонни батерии и акумулатори за Франция. Количества от около 0,300 тона са изпратени за рециклиране в предприятие в Румъния. Всички събрани НУБА, включително и тези отделени в резултат на предварително третиране ИУЕЕО и на разкомплектоване на ИУМПС се предават за предварително третиране, рециклиране и/или оползотворяване.

Р България е изпълнила целта за рециклиране на материалите, съдържащи се в оловно- киселите батерии и акумулатори (средно 97 % за страната).

Постигната е възможно най-висока степен на рециклиране на оловото, което се съдържа в оловно-киселите батерии и акумулатори (средно 97%).

През 2012 г. и четирите инсталации за предварително третиране на НУБА са постигнали степента на рециклиране.

Постигната е степента на рециклиране на материалите, съдържащи се в другите НУБА (69% рециклиране на материалите от алкални батерии).

Ефективността на рециклиране на национално ниво е следната- 97% за оловно-киселите, 75% за никел-кадмиевите и 63% за другите НУБА.

Съгласно доклад на ИАОС съгласно чл. 30 от Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства през 2011г. лицата,пускащи на пазара МПС трябва да предприемат мерки запостигане на90%повторно използване и оползотворяване и 82% за повторноизползване и рециклиране на отпадъци от МПС.

В края на всяко тримесечие на текущата година операторите на центрове за разкомплектоване и на площадки за събиране и временно съхраняване предоставят в ИАОС информация за броя приети ИУМПС. През 2011 г. приетите ИУМПС от площадки за временно съхранение и центрове за ракомплектоване са 624 937 броя. Тенденцията показва увеличаване на количествата събирани ИУМПС през 2011г, в сравнение с 2010г, когато те са около 49 000 броя.

На национално ниво постигането на целите по Наредбата се определя въз основа на предоставените в РИОСВ годишни отчети от операторите на центрове за разкомплектоване и площадки за събиране и временно съхранение на отпадъци от МПС. През 2011г. оползотворени са 93%, обезвредени (основния метод за обезвреждане е депонирането) са 6% и временно съхранени са 2% от получените материали и компоненти. От оползотворените материали и компоненти 90% са рециклирани, 1% са повторно употребени и 2% са оползотворени чрез други методи за оползотворяване. Една част от временно съхранените компоненти са предназначени за повторна употреба, като авточасти „втора ръка“.

Поставените цели на национално ниво са постигнати, като през 2011 г. са достигнати 92.49% повторно използване и оползотворяване и 90.05% повторно

използване и рециклиране на отпадъци от ИУМПС. През 2011 г. на територията на страната е имало една фирма, изпълняваща задълженията си индивидуално и тринадесет организации за оползотворяване на отпадъци от МПС, като всички са постигнали регламентираните в Наредбата цели за повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране.

Р България е постигнала заложените национални цели за повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране на отпадъци от ИУМПС.

Изготвен е доклад на ИАОС съгласно чл. 16, ал.2 от Наредбата за реда и начина за оползотворяване на **утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието** за 2013г.

Основната правна рамка за употреба на утайките от отпадъчните води е Директива 86/278/ЕЕС относно употребата на утайки от отпадъчни води в селското стопанство. Директивата дава право на всяка европейска страна да оползотворява утайките в земеделието, при условие че тяхната употреба е съобразена с определения изисквания, които са транспонирани в българското законодателство чрез Наредбата за утайките.

Във връзка с изпълнение на т. 5 от „Мерки за устойчиво управление на утайките генерирани от ГПСОВ“ към доклад на МОСВ за решаване проблема на национално ниво, през 2012г. и според предоставените данни през 2012г. са пуснати 7бр. нови ГПСОВ. За Басейнова дирекция Черноморски район това са ГПСОВ в гр. Царево, гр. Търговище, с. Попович общ. Бяла и с. Кръстина общ. Камено. В Източноромановски район има само една новоизградена ГПСОВ в с. Тенево обл. Ямбол/акт.15/, която предстои да бъде въведена в експлоатация, а ГПСОВ Сливен е реконструирана. На територията на Басейнова дирекция Дунавски район са въведени в експлоатация две ГПСОВ-с. Годрич и гр. Белчин.

Количеството на генерираните сурови утайки през 2012г. е 209 089 тона. На база % съдържание на влага посочено в получените въпросници от генераторите, количеството на неопасните обезводнени утайки е 59 261 тон/ сухо в-во, а на опасните – 503 тон/сухов-во.

От всички неопасни обезводнени утайки генерирани през 2012г.:

- 6641.14 т/с. в-во са депонирани (11%),
- 17498.9 т/с. в-во са съхранени (30%),
- 21 241 т/с. в-во са употребени директно в земеделието (36%),
- 8348.08 т/с. в-во са използвани за рекултивация на нарушени терени (14%),
- 5 532 т/с. в-во са предадени за биологично компостиране с червени калифорнийски червеи за получаване на биотор (9%).

Както се вижда от предоставената информация 36% от утайките се употребяват в земеделието, но това са единствено утайките от ГПСОВ кв. Бенковски. През 2012г. земеделските производители, които са използвали утайки са: „Сортови семена и растителна защита“ ЕООД, землището на с. Кубратово; СД „Флора-РД“ в с. Кумарица и „Тера Ком 2007“ в землището на кв. Челопечене.

14% от генерираните утайки са използвани за рекултивация на минерални, нарушени терени, стари депонирани, междинно запръстване на съществуващи депонирани. Това са утайките на ГПСОВ-Бургас, Варна, Попово, Враца и Хасково.

Използването на предварително третираните и стабилизирани утайки за възстановяване и рекултивиране на нарушени терени е добре известна възможност в световната практика. Внасянето на големи количества органични вещества с утайките е полезно за възстановяване на хумусния слой на терени и почви, засегнати от извличането на природните ресурси.

Търсейки алтернативни решения за правилното управление на образуваните от тях утайки, за 2-ра поредна година ГСОВ Пловдив предава утайките си за получаване на верми компост.

Тенденцията показва през последните години сравнително постоянно процентното съотношение между оползотворените и обезвредени утайки. Все още най-често използваният метод за обезвреждане на утайките е тяхното депониране в депа, което включва и тяхното временно съхранение с последващи намерения за депониране. Запазва се тенденцията за сравнително голямо количество – 30% утайки, които се съхраняват временно на изсушителните полета на пречиствателните станции, за които не е намерено екологосъобразно решение, освен последващо депониране.

От получената и обработена информация може да се обобщи, че около 90% от генерираните в ГСОВ утайки отговарят на необходимите условия и могат да се използват за наторяване в селското стопанство, при спазване на законовите разпоредби, свързани с опазване от замърсяване на почвите, подпочвените води, растенията и животните.